

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент _____ І.В.Геруш
“ _____ ” _____ 2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

Історія України та української культури

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 226 Фармація, промислова фармація
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь магістр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання I

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра суспільних наук та українознавства
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри суспільних наук та українознавства
„21” серпня 2020 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри _____ А.А. Мойсей
(підпис)

Схвалено предметною комісією з суспільних та гуманітарних дисциплін
„26” серпня 2020 року (протокол № 1).

Голова предметної (циклової)
комісії _____ Н.І. Зорій
(підпис)

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Мойсей Антоній Аркадійович – завідувач кафедри, доктор історичних наук, професор. antoniimoisei@bsmu.edu.ua Потапова Лідія Борисівна – старший викладач кафедри. potapova.lidiia@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/suspilnih-nauk-ta-ukrayinoznavstva/
Веб-сайт кафедри	http://snu.bsmu.edu.ua/
E-mail	society@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 3
Контактний телефон	+38 (0372) 52-08-71

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	20
Практичні заняття	10
Самостійна робота	60
Вид заключного контролю	залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Історія України та української культури – наука, що вивчає історичний розвиток української держави, закономірності розвитку української культурологічної думки, проблеми національно-державного відродження України, вузлові проблеми історичного минулого українського народу, які розглядаються з позицій загальнолюдських цінностей.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vidnu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-oczinuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);

- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Курс суспільствознавства	Археологія
Культурологія	Археографія
Всесвітня історія	Архівознавство
Українська мова	Історіографія

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

- 6.1. Мета** вивчення історії України та української культури на вищому рівні покликана дати молодому спеціалісту достовірні наукові знання про минуле й сучасне своєї Батьківщини, створити тверду основу для виховання в собі кращих патріотичних почуттів національної і громадянської гідності.
- 6.2. Основними** завданнями вивчення дисципліни є: формування цілісного уявлення про історію як «безмежну кількість історій усіх аспектів людського життя», а не тільки історію політичної влади.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми у професійній фармацевтичній та/або дослідницько-інноваційній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефахової аудиторії.

7.2. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

ЗК 10. Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.

7.3. Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 1. Здатність використовувати у професійної діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

8.1. Програмні результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.2. Знати: предмет історії України як науки, основні принципи і методи історичного пізнання, джерела вивчення історії України, основні підходи до періодизації історії України, передісторію українського народу, виникнення державних утворень, культуру дохристиянської України-Русі, утворення і розвиток Київської Русі, державний устрій та соціально економічний розвиток Київської Русі, культуру Київської Русі, зародження та етапи формування Галицько-Волинської держави, особливості культури Галицько-Волинського князівства, становище українських земель в складі Польщі, виникнення братств їх соціально-культурна роль, виникнення козацтва, національно-визвольні змагання українського народу (сер. XVII - кн. XVIII ст.), гетьманська Україна та її доля, Українська культура в добу Гетьманщини, історичні і культурні процеси в Україні в XIX ст., соціально-економічні відносини та культурне становище в Україні на початку XX ст. відродження державності українського народу (1917-1920 рр.), напрями і досягнення національної культури (1917-1921 рр.), міжвоєнний період української історії та культури (1921-1939 рр.), Україна в роки Другої світової війни, економічне, соціально-політичне та культурне життя в Україні у 40-х – 80-х рр., політизацію суспільного життя в Україні у другій половині 80-х на початку 90-х рр., проголошення незалежності України, сучасні проблеми соціально-економічного і культурного розвитку України та шляхи їх розв'язання.

8.3. Уміти:

– охарактеризувати особливості побуту та вірувань праукраїнців;

- аналізувати економічні, соціально-політичні й зовнішньоекономічні наслідки захоплення Русі монголо-татарською навалою;
- визначити місце і роль православних братств у визвольній боротьбі українського народу, за часів литовсько-польського панування;
- розкрити суть Конституції Пилипа Орлика;
- визначити причини і характер Першої світової війни;
- проаналізувати досягнення і причини невдач уряду П. Скоропадського;
- розкрити процес зародження тоталітарної системи в Україні;
- охарактеризувати особливості формування багатопартійної системи в Україні;
- інтерпретувати особливості культурних епох, їхні духовні цінності та пріоритети;
- аналізувати тенденції культурного розвитку України в різні історичні епохи;
- визначати основні форми і напрями розвитку культури, види, стилі і жанри мистецтв;
- прослідкувати взаємозв'язок між психологічним станом особистості та рівнем культурного розвитку середовища, в якому вона живе;
- робити психологічно-культурологічний аналіз мистецьких та літературних творів;
- правильно оцінювати сучасний стан культури, бачити і розуміти постійні зміни в різноманітних сферах;
- формувати сучасну історико-політичну культуру, свою громадянську позицію;
- застосовувати майбутні знання в громадській діяльності та повсякденному житті для визначення лінії особистої поведінки в умовах різноманіття культур
- написати реферат, доповідь, повідомлення з теорії та історії світової та української культури;
- проаналізувати вплив історичних подій на культурний розвиток України.
- Знання, які студенти отримують із навчальної дисципліни «Історія української культури», є базовими для блоку дисциплін, що забезпечують гуманітарно-освітню підготовку (блок ГО).

8.4. Демонструвати:

ПРЗ 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРЗ 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРЗ 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРЗ 8. Здійснювати професійне спілкування сучасною українською літературною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової направленості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРЗ 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРФ 1. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис кожного модуля дисципліни:

9.1. Конкретні цілі вивчення модуля (змістових модулів).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС) – 1 модуль «Історія України та української культури», який складається з трьох змістових модулів.

9.2. Тематична структура модуля (змістових модулів).

Змістовий модуль 1. Зародження та формування української державності та національної культури.

Конкретні цілі:

- розуміти основні теорії походження української державності та виникнення і сутність поняття «культура»;
- володіти інформацією про особливості розвитку державності у часи українського середньовіччя;
- знати про внесок українських держав (Київської Русі та Галицько-Волинського князівства) у розвиток європейської цивілізації;
- аналізувати особливості розвитку прадавньої культури українських земель;
- знати дослідження культурного поступу українських земель у часи Середньовіччя.
- знати розвиток української культури в контексті світових культурно-історичних епох.

Тема 1. Вступ. Початки формування державності на українських землях. Стародавня культура України. Становлення і розвиток людського суспільства.

Історія як наука. Предмет і завдання курсу «Історія і культура України». Періодизації історії та культури України. Методологічні основи вивчення історії і культури України. Концепції та джерела вивчення історії та культури України. Розвиток української культури в контексті світових культурно-історичних епох.

Найдавніші поселення на території сучасної України. Культурогенез на українських землях. Типи археологічних культур на найдавнішій території України. Трипільська культура. Місце скотарсько-степових племен у формуванні матеріальної і духовної культури на українських землях. Анти. Розселення стародавніх східних слов'ян. Розвиток землеробства, скотарства, торгівлі, розпад первіснообщинного ладу східних слов'ян. Формування українського етносу.

Тема 2. Давньоруська держава IX-XIII ст. Українська культура княжої доби.

Теорії походження феодальної України – Русь. Утворення і розвиток Київської Русі у сер. IX – X ст. Економічне життя та суспільно-політичний устрій. Реформи Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Історичне значення прийняття християнства.

Надбання духовної культури. Освіта і писемність. Література, літописання. Наукові досягнення Київської Русі.

Утворення Галицько-Волинської держави. Внутрішня і зовнішня політика Данила Галицького. Особливості формування та розвитку культури Галицько-Волинського князівства. Література, освіта, наукові уявлення.

Змістовий модуль 2. Україна в культурно-політичному просторі доби Нового часу.

Конкретні цілі:

- розуміти суть епохи Нового часу і її особливості на українських землях;
- аналізувати події, що привели до входження українських земель у склад чужих державних утворень протягом XIV – XVIII ст.ст.;

- знати причини та значення національно-визвольної війни під проводом Б.Хмельницького;
- володіти інформацією про козацько-гетьманську державу;
- оцінити значення духовно-культурної спадщини Нового часу (український Ренесанс, українське бароко);
- аналізувати причини та значення другого культурно-національного відродження в Україні.
- розуміти сутність розвитку культури у добу Нового часу.

Тема 3. Історичні та культурні реалії в Україні у II пол. XIV- у I пол. XVII ст.

Розвиток українських земель у складі іноземних держав. Утворення Литовсько-Руської держави, становище українських земель у її складі. Кревська унія (1385 р.), Люблінська (1569р.) та Берестейська унії, їх значення для подальшої долі українського народу.

Формування і вихід на історичну арену українського козацтва. Заснування Запорізької січі. Перетворення козацтва у провідну верству українського населення. Культура українського Ренесансу. Провідні центри ренесансної культури України: літературно-видавнича діяльність Острозького культурно-освітницького центру. Діяльність Львівського та Київського братства. Розвиток освіти. Реформаторська діяльність Петра Могили. Українське ренесанське мистецтво: специфіка впровадження нових ренесансних форм, поєднання західноєвропейських впливів з національними традиціями.

Тема 4. Козацько-гетьманська доба

Посилення кріпосницького гніту в 1639-1648 рр. Національно-визвольна війна 1648-1656 рр. Антифеодальний і національно-визвольний характер війни. Русійні сили: козацтво, селянство, міщанство, козацька старшина і українська православна шляхта. Початок війни. Розгром польсько-шляхетних військ в урочищі Жовті Води. Перемога

під Корсунем, під Пилявцями. Зборівський договір 1649 р. Відродження української держави «Військо Запорізьке» Територія держави, полково-сотенний устрій, організація центральної та місцевої влади.

Військова кампанія 1651-1656 рр. Зовнішньополітична діяльність козацько-гетьманської держави. Білоцерківський мир (1651 р.). Переяславська Рада 1654 р. Українсько-московський договір 1654 р. Україно-московська військова кампанія 1655-1656 рр. Віленське перемир'я. Політичне становище України після смерті Б.Хмельницького. І.Виговський. Гадяцький трактат. Боротьба з Московією. Битва під Конотопом. Ю.Хмельницький.

Переяславська угода 1659 р. Руїна козацько-гетьманської держави. Боротьба за владу в Україні у 60-80 рр. XVII ст. Договори з Московією, їх суть. Андрусівський мир 1667 р. Закріплення поділу України. П.Дорошенко і союз з Туреччиною. І.Самойлович. «Вічний мир» 1686 р. Особливості адміністративно-територіального та військового устрою Гетьманщини в складі Московської держави. Соціальне становище українського суспільства в XVII-XVIII ст.

Політичне становище Правобережної України та західноукраїнських земель у II пол. XVII-XVIII ст. Посилення польсько-шляхетського гноблення. Правобережні козацькі полки. Прутський договір 1711 р. Відновлення влади шляхетської Польщі на Правобережжі і ліквідація козацького устрою.

Антифеодальні виступи селян і козаків XVIII ст. Визвольне повстання 1702-1704 рр. на Правобережній Україні. С.Палій. Початок гайдамацького руху. Антифеодальні виступи 1734 і 1750 рр. Коліївщина 1768 р. М.Залізняк. І.Гонта. Посилення руху опришків в західноукраїнських землях. О.Довбуш.

Культура Козацької доби. Формування української національної культури. Політична культура і політико-правова свідомість. Козацька демократія і право. Внесок у розвиток української культури гетьманів Петра Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи.

Розвиток освіти і науки. Становлення вищої школи в Україні. Діяльність Києво-Могилянської академії. Українська наукова еліта. Книгодрукування і книгорозповсюдження.

Стиль бароко в архітектурі та малярстві. Сакральне, світське та фортифікаційне будівництво доби бароко. Портрети та портретні ікони. Українська гравюра ХУІІ-ХУІІІ ст. Література. Музика. Театр. Традиційно-побутова культура Західноукраїнське (єзуїтське) бароко: специфіка розвитку української культури в Речі Посполитій. Становище української освіти і культури. Львівський університет. Розвиток архітектури і мистецтва.

Тема 5. Соціально-економічне та політичне становище України наприкінці ХVІІІ – початку ХХ ст.

Соціально-економічне та політичне становище кінця ХVІІІ – початку ХХ ст. Політика царизму щодо України. Зростання національної свідомості. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини в ХІХ ст. Суспільно-політичний і національний рух. Революційні події 1905 – 1907 рр. Посилення національно-визвольної боротьби в Галичині, Північній Буковині, Закарпатті напередодні Першої світової війни. Українська культура кінця ХVІІІ – початку ХХ ст.

Змістовий Модуль 3. Новітня історія та культура України

Конкретні цілі:

- розуміти суть епохи Новітнього часу та її особливості для України;
- оцінити значення національної революції 1917-1921 рр. по відродженню української державності ХХ ст.;
- розуміти суть та вплив радянського тоталітаризму на долю України;
- знати про внесок українського народу у боротьбу проти фашизму у роки Другої світової війни;
- мати аргументовану власну думку про суспільно-політичні процеси, що відбуваються у сучасній українській державі;
- розбиратись у модерних та постмодерних процесах сучасної української культури.

Тема 6. Відродження української держави початку ХХ ст. Розквіт модернізму.

Особливості соціально-політичного становища українських земель на початок ХХ ст. Українське питання напередодні Першої світової війни. Причини, характер і особливості Лютневої буржуазно-демократичної революції в Російській імперії та її вплив на Україні. Утворення Центральної Ради, її внутрішня та зовнішня політика. Боротьба з російським Тимчасовим буржуазним урядом. Проголошення УНР. Боротьба більшовиків проти української держави. Чотири Універсали Центральної Ради. Діяльність М.С.Грушевського та В.К.Винниченка. Причини невдач та історичне значення Центральної Ради.

Державний переворот і становлення гетьманського режиму в Україні. Внутрішня і зовнішня політика П.Скоропадського. Причини краху Гетьманату. Директорії. Внутрішня і зовнішня політика УНР на чолі з В.Винниченком та С.Петлюрою. Боротьба проти більшовицького режиму в Україні. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Внутрішня і зовнішня політика урядів К.Левицького та С.Голубовича. Взаємовідносини між політичними лідерами УНР та ЗУНР. Акт Злуки 22 січня 1919 року. Причини краху союзу між УНР та ЗУНР.

Директорія та її діяльність по збереженню української державності. Варшавський мирний договір (04.1919 р.).

Україна в зовнішній політиці європейських країн після 1 Світової війни. Паризький мирний договір 1918-1919 рр. «Чотирнадцять пунктів Вільсона». Ризький мир (03.1921 р.).

Український модернізм. Становлення українського модерну та його особливості. Освіта та наука в роки національної революції 1917 – 1921 рр. Літературний модерн:

«Молода муза», «Українська хата». від М.Вороного до О.Олеся. Модерний український театр. Л.Курбас, Г.Юра та ін. Кіно. Модерн в українському малярстві та архітектурі. Пошуки

національного стилю в малярстві та архітектурі. Українська академія мистецтв. Творчість, Г.Нарбута, М.Бойчука, Ю.Жука, Ф. і В. Кричевських.

Тема 7. Українські землі в міжвоєнний період (1919-1939 рр.).

Становлення більшовицької влади на українських землях. Проголошення УСРР. Державне і господарське будівництво України в умовах громадянської війни. Прийняття Конституції УСРР (березень 1919 р.). Політика військового комунізму в Україні. Голод 1921-1923 рр. «Нова економічна політика» більшовиків в Україні. Проблеми національно-державного будівництва. Утворення СРСР.

Україна у більшовицьких планах побудови «соціалістичного суспільства». Сталінський план індустріалізації, колективізації, культурної революції.. Командно-адміністративний метод господарювання. Масові репресії 30-х років Колективізація та адміністративно-командні методи колективізації сільського господарства в Україні. Розкуркулення. Депортація селян України. Голод 1932-1933 рр. Трагічні наслідки голодомору на Україні.

Суспільно-політичні та історичні передумови формування культури України 20-30-рр. ХХ ст., успіхи та прорахунки українізації. Сталінський соцреалізм і наступ на українську культуру. Особливості розвитку культури України кінця 30-х р. Репресії проти української інтелігенції. Представники розстріляного відродження та їх роль у формуванні національної свідомості українців.

Соціально-економічне та національно-політичне становище Західної України під владою Польщі, Румунії та Чехословаччини в 20-30 рр. Діяльність національно-патріотичних організацій Західної України. «Інтегральний націоналізм» Д. Донцова. Створення УВО під керівництвом Є. Коновальця. діяльність ОУН. Відкриття у Празі Українського Вільного Університету. Молодіжні організації Сокіл, Луг, Пласт. Діяльність греко-католицької церкви на чолі з митрополитом А.Шептицьким.

Тема 8. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Пакт від 23 серпня 1939 р. між СРСР і Німеччиною. Напад Німеччини на Польщу – початок II-ї Світової війни. Анексія Радянським Союзом Західної України Розчленування Західної України між Німеччиною, СРСР і Угорщиною. Соціально-економічні перетворення на західноукраїнських землях. Встановлення тоталітарного режиму.

Напад фашистської Німеччини на СРСР. Причини та характер війни. Окупація України. Фашистський терор проти мирного населення. Боротьба українського народу проти фашистських і радянських окупантів. Формування загонів УПА.. Стратегія і тактика ОУН-УПА. Платформа Української головної визвольної Ради (УГВР).

Корінний перелом у ході війни. Вигнання радянськими військами фашистських загарбників з території України. Внесок українського народу у боротьбу проти фашизму і завершенні Другої світової війни.

Тема 9. Україна в 40-80- х роках ХХ ст.

Суспільно-політичні зміни в УРСР у повоєнний період. Особливості відбудови народного господарства УРСР. Трудовий героїзм українського народу. Причини голоду 1946-1947 рр.. Складність суспільно-політичних процесів на західноукраїнських землях. Операція «Вісла», Львівський церковний собор 1946 р.

Наступ тоталітарної ідеології у 40-50-і роки. «Жданівщина». Початок лібералізації суспільного життя в Україні в середині 50-60-х рр. ХХ ст. Хрущовська відлига (1953-1964). Пробудження національно-духовного життя в Україні. Шістдесятники: поети В. Симоненко, Л. Костенко, І. Драч, М. Вінграновський, В. Стус, художники А. Горська, О. Заливаха, журналіст В. Чорновіл, історик В. Мороз, мистецтвознавець Б. Горинь, психолог М. Горинь та ін.

Розправа з шістдесятництвом. Новітня русифікація 70-80-х ХХ ст. Теорія злиття націй та її втілення в СРСР. Освіта, література, театр, кінематограф, ЗМІ за умов русифікації української культури.

Розгортання правозахисного руху в Україні. Антиукраїнська діяльність командно-адміністративної системи радянської влади. Фальсифікація історичного минулого України. Загально-політична, економічна і духовна криза в радянському суспільстві. Курс на перебудову.

Тема 10. Національно-державне відродження України к. ХХ – ХХІ ст.

Перші прояви демократизації суспільного життя в Україні у другій половині 80-х рр. ХХ ст. Труднощі перебудовних процесів в економічному і політичному житті України.

«Народний рух України за перебудову» (1989). Формування нових політичних партій. Відродження національно-церковного життя. Рух за відродження національної символіки України. Прийняття «Закону про мови в УРСР».

Прийняття Декларації про державний суверенітет України (1990). Криза економічного, національного і політичного життя в СРСР.

Прийняття Акту про державну незалежність України (24.08.1991) Всеукраїнський референдум 01.12.1991 року. Обрання Президентом України Л.М.Кравчука.

Україна в умовах незалежності. Розбудова держави, суспільно-політична та економічна ситуація у перехідний період. Конституції України 28.06.1996 року. Основні права, свободи та обов'язки громадян.

Зовнішньо-політична доктрина України 1993 р. Відкритість, миролюбність, позаблоковий статус, відмова від ядерної зброї. Будапештський меморандум 1994 р. Україна і ООН. Україна і НАТО. Українсько-російські відносини та їх суперечності, Договір про дружбу та співробітництво між Україною та РФ /1997 р./ та його ратифікація.

Процес інтеграції України в європейський політичний, правовий, військовий та економічний простір. ОБСЄ (1992 р.), Рада Європи (1995 р.), Центральноевропейська ініціатива (1996 р.), Рада євроатлантичного партнерства (1997 р.), Європейське енергетичне співтовариство (2006 р.), Світова організація торгівлі (2008 р.) та ін.

Початки формування громадянського суспільства в Україні; президентська виборча кампанія 2004 р.; поглиблення політичної кризи та її вирішення у 2004-2005 рр. успіхи та прорахунки «помаранчевої революції».

Президентська кампанія 2010 р. Основні напрямки внутрішньої та зовнішньополітичної діяльності України 2010 – 2016 рр. Українська держава – східний чи західноєвропейський варіант розвитку.

Відродження та перспективи розвитку української культури в умовах державної незалежності. Демократизація та національно-культурне життя у суверенній українській державі. Відновлення та створення нових культурно-освітніх товариств («Просвіти», Наукового товариства Т. Шевченка», Товариства української мови Т. Шевченка та ін.), їх значення у культурному житті українців. Зростання самосвідомості, духовності народу. Відродження історичної пам'яті, повернення забутих імен діячів культури і мистецтва. Проблеми і перспективи розвитку освіти, науки і мистецтва у 90-х роках 20 ст. Театр і українське кіномистецтво: позитивні та негативні фактори розвитку. Створення нової концепції національної освіти. Становище та перспективи розвитку української науки.

Постмодернізм в українській літературі і мистецтві. Європейський вибір української культури.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індиві- дуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Зародження та формування української державності та національної культури.					
Тема 1. Вступ. Початки формування державності на українських землях. Стародавня культура України. Становлення і розвиток людського суспільства.	10	2	2	6	-
Тема 2. Давньоруська держава IX-XIII ст. Українська культура княжої доби.	8	2	-	6	-
Разом за змістовим модулем 1	18	4	2	12	-
Змістовий модуль 2. Україна в культурно-політичному просторі доби Нового часу.					
Тема 1. Історичні та культурні реалії в Україні у II пол. XIV- у I пол. XVII ст.	12	2	2	8	-
Тема 2. Козацько-гетьманська доба	10	2	-	8	-
Тема 3. Соціально-економічне та політичне становище України наприкінці XVIII – початку XX ст.	12	2	2	8	-
Разом за змістовим модулем 2	34	6	4	24	-
Змістовий модуль 3. Новітня історія та культура України.					
Тема 1. Відродження української держави початку XX ст. Розквіт модернізму.	8	2	2	4	-
Тема 2. Українські землі в	8	2	-	6	-

міжвоєнний період (1919-1939 рр.).					
Тема 3. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	6	2	-	4	-
Тема 4. Україна в 40-80- х роках ХХ ст.	8	2	-	6	-
Тема 5. Національно-державне відродження України к. ХХ – ХХІ ст.	8	2	2	4	-
Разом за змістовим модулем 3	38	10	4	24	-
Індивідуальна робота (за наявності)					
Підсумковий модульний контроль					
УСЬОГО ГОДИН	90	20	10	60	-

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Вступ. Початки формування державності на українських землях. Стародавня культура України. Становлення і розвиток людського суспільства.	2
2	Давньоруська держава IX-XIII ст. Українська культура княжої доби.	2
3	Історичні та культурні реалії в Україні у II пол. XIV- у I пол. XVII ст.	2
4	Козацько-гетьманська доба	2
5	Соціально-економічне та політичне становище України наприкінці XVIII – початку ХХ ст.	2
6	Відродження української держави початку ХХ ст. Розквіт модернізму.	2
7	Українські землі в міжвоєнний період (1919-1939 рр.).	2
8	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	2
9	Україна в 40-80- х роках ХХ ст.	2
10	Національно-державне відродження України к. ХХ – ХХІ ст.	2
	Разом	20

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Вступ. Початки формування державності на українських землях. Стародавня культура України. Становлення і розвиток людського суспільства. Давньоруська держава IX-XIII ст. Українська культура княжої доби.	2
2	Історичні та культурні реалії в Україні у II пол. XIV – I пол. XVII ст. Козацько-Гетьманська доба.	2
3	Соціально-економічне та політичне становище України наприкінці XVIII – початку ХХ ст.	2
4	Відродження Української держави початку ХХ ст. Національна культура в період української революції 1917-1921 рр.: напрями та досягнення. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	2
5	Національно-державне відродження України к. ХХ – ХХІ ст.	2
	Разом	10

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Вступ. Початки формування державності на українських землях. Стародавня	6

	культура України. Становлення і розвиток людського суспільства.	
2	Давньоруська держава IX-XIII ст. Українська культура княжої доби.	6
3	Історичні та культурні реалії в Україні у II пол. XIV- у I пол. XVII ст.	8
4	Козацько-гетьманська доба	8
5	Національно-культурне відродження в Україні наприкінці XVIII – XIX ст.	8
6	Відродження української держави початку XX ст. Розквіт модернізму.	4
7	Українські землі в міжвоєнний період (1919-1939 рр.).	6
8	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	4
9	Україна в 40-80- х роках XX ст.	6
10	Національно-державне відродження України к. XX – XXI ст.	4
	Разом	60

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

№ п.п	Тема
1.	Найдавніші часи. Початки людської цивілізації на території України.
2.	Культура дохристиянської України-Русі.
3.	Київська Русь та її місце в історичній долі українського народу.
4.	Роль „Руської правди” у регулюванні правових відносин у Київській Русі. Розвиток освіти у Київській Русі.
5.	Українські землі в складі Литви та Польщі (сер. XIV – XVI).
6.	Суспільно-політичні та культурно-релігійні рухи в Україні в другій пол. XVI і третині XVII ст.
7.	Острозький культурно-освітній центр – перший вітчизняний національний заклад європейського типу. Братства та їх роль у піднесенні національної культури наприкінці XVI - поч. XVII століття.
8.	Культурно-просвітницька діяльність П.Могили.
9.	Ренесансно-реформаційний характер української культури XVI – XVII ст.
10.	Запорізька Січ-Козацька Християнська республіка.
11.	Визвольна війна українського народу середини XVII ст.
12.	Україна в другій пол. XVII – першій половині XVIII ст.
13.	П.Орлик, його Конституція.
14.	Роль Києво-Могилянської академії у єднанні українських земель.
15.	Соціально-економічний розвиток України в другій половині XVIII ст.
16.	Українська культура другої половини XVIII ст..
17.	Економічне та політичне становище України в XIX ст..
18.	Національно-культурне відродження в Галичині й на Буковині XIX столітті.
19.	Жінка – митець в українській культурі XIX столітті.
20.	Національне відродження в Галичині та Північній Буковині.
21.	Соціально-економічні відносини та політичне становище в Україні на початку XX ст.
22.	Відродження державності українського народу (1917-1920 р.р.)
23.	Визначна роль української інтелігенції у національній революції 1917-1921 рр.
24.	„Українізація” 20-х років як соціокультурний процес.
25.	Економічне, соціально-політичне та культурне життя в Україні в другій половині 40-х – першій половині 80-х р.р.
26.	Незалежність України – нові умови розвитку української культури XXI століття.
27.	Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку України та шляхи їх розв’язання.

Студенти опрацьовують всі теми індивідуальної роботи під керівництвом викладача. За однією з обраних тем кожний студент повинен підготувати реферат. Оцінка за самостійну

роботу виставляється наприкінці вивчення навчальної дисципліни. Вона враховується при визначенні остаточної оцінки за весь курс «*Історія України та українська культура*».

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Змістовий модуль № 1. Зародження та формування української державності та національної культури.

- Предмет історії та культури України;
- Основні принципи і методи історичного пізнання;
- Основні підходи до періодизації історії України;
- Джерела вивчення історії України;
- Функції історичних знань;
- Походження та зміст поняття «культура»;
- Структура та функції культури;
- Основні культурні форми;
- Розвиток української культури в контексті світових культурно-історичних епох;
- Найдавніші часи, початки людської цивілізації на території України;
- Культура дохристиянської України-Русі;
- Теорії походження феодальної України-Русі;
- Утворення і розвиток Київської Русі;
- Реформи Володимира Великого та Ярослава Мудрого;
- Державний устрій та соціально-економічний розвиток Київської Русі;
- Надбання духовної культури. Освіта і писемність. Наукові досягнення Київської Русі;
- Зародження та етапи формування Галицько-Волинського князівства;
- Особливості формування та розвитку культури Галицько-Волинського князівства.

Змістовий модуль № 2. Україна в культурно-політичному просторі доби Нового часу.

- Боротьба Литви і Польщі за українські землі (1340 – 1434 рр.);
- Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель в складі Литви;
- Становище українських земель в складі Польщі;
- Люблінська унія та її значення;
- Виникнення братств, їх суспільно-культурна роль;
- Брестська унія 1596 р. та її значення;
- Розвиток культури на українських землях;
- Запорізька січ – козацька християнська республіка;
- Визвольна війна українського народу середини XVII ст.;
- Боротьба за збереження незалежності України після смерті Б. Хмельницького;
- Поділ України на Правобережну і Лівобережну. Руїна;
- І. Мазепа. Північна війна і Україна;
- П. Орлик, його Конституція;
- Соціально-економічне та політичне становище України в другій половині XVIII ст.;
- Україна в складі Росії в XIX ст.;
- Культура українських земель у XIX ст.
- Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини в XIX ст.;
- Соціально-політичні відносини та політичне становище в Україні на початку XX ст.;
- Роль діячів української культури – Б. Грінченко, Л. Українки інших в активізації суспільно політичного життя в Україні на початку XX ст.

Змістовий модуль № 3. Новітня історія та культура України.

- Національно-демократична революція в Україні;
- Створення Центральної Ради, її універсали;

- Українська держава Павла Скоропадського;
- Відродження УНР. Директорія;
- Україна в період нової економічної політики;
- Індустріалізація в Україні в 30-ті роки;
- Насильницька колективізація сільського господарства в Україні;
- Голод 1932 – 1933 рр.;
- Становище в сфері культури (1921 – 1939 рр.);
- Україна в роки Другої світової війни;
- Економічне, соціально-політичне та культурне життя в Україні в другій половині 40-х – першій половині 80-х рр.;
- Культурне життя в Україні в другій половині 40-х – першій половині 80-х рр.;
- Зростання кризових явищ у соціально-економічному і політичному житті (кінець 60-х – середина 80-х рр.);
- Політизація суспільного життя в Україні у другій половині 80-х – на початку 90-х рр.;
- Проголошення Незалежності України;
- Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку України та шляхи їх розв’язання;
- Міжнародна діяльність України в сучасних умовах;
- Особливості культурного відродження на сучасному етапі.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- Відповіді на контрольні запитання;
- Вирішення тестових завдань;
- Вирішення ситуаційних задач;
- Встановити логічну відповідність;
- Встановити хронологічну послідовність подій;
- Вибрати вірні твердження;
- Доповнити текст;
- Створити хронологічний ланцюжок з історичних подій;
- Продовжити речення вибравши правильні варіанти відповідей;
- Поставити в хронологічній послідовності подій;
- Які з наступних тверджень є правильними;
- Визначити наслідки історичних процесів.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Попередній контроль – здійснюється на першому семінарському занятті діагностикою вихідного рівня знань студентів.

Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському занятті відповідно до конкретних цілей теми. Рекомендується застосовувати види об’єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної та практичної підготовки студентів.

Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- усне опитування згідно з розробленими викладачем методичними вказівками;
- система тренувальних вправ і творчих завдань;
- блок тестових завдань;
- самостійна робота;
- написання рефератів і наукових повідомлень.

Підсумковий контроль здійснюється у формі підсумкового залікового контролю, з’ясовується якість знань та навичок студентів у відповідності до гуманітарної підготовки фахівців магістерського рішення.

Підсумковий заліковий контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому семінарському занятті.

Форма контролю змішана (тестово-усна). Поряд з підсумковим тестовим контролем обов'язковим є застосування такої форми контролю як усне опитування.

Максимальна кількість балів за ПМК – 80.

Оцінювання усної відповіді:

„5” – студент правильно, повно та аргументовано розкрив теоретичне питання, продемонстрував вміння самостійно аналізувати матеріал, володіє історичною та культурологічною термінологією і викладає матеріал чітко і логічно;

„4” – студент достатньо повно розкриває суть питання, володіє історичною та культурологічною термінологією, але назвав всі риси, ознаки або види явища, процесу, теорії, проблеми, припустився деяких неточностей, які не вплинули на правильне розуміння;

„3” – отримує студент, який частково розкрив зміст питання, не повністю визначив істотні аспекти питання, допустив помилки принципового характеру.

Оцінювання дисципліни „Історія України та української культури” в цілому здійснюється з врахуванням середнього арифметичного із загальної кількості балів (за всі форми навчальної діяльності), набраної студентом при засвоєнні 1-го, 2-го та 3-го змістових модулів.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих в університеті критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали в залежності від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3	3 (№№ 1-3)	5	36	30	26	0	20	130

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані й включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі (остання тема – підсумковий модульний контроль не враховується) з додаванням балів за індивідуальне завдання студента, **але не більше 120 балів** (8 балів x 14 тем + 8 балів за індивідуальну роботу студента = 120 балів).

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі (5 балів x 14 тем = 70 балів).

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту. **Індивідуальна робота студента** – це написання та захист рефератів.

Кількість балів, яка нараховується за індивідуальне завдання (реферат), залежить від їх обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність (максимально 8 балів).

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю тем на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому залікового контролю.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 12 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як наведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка <i>ECTS</i>	Статистичний показник
«A»	Найкращі 10 % студентів
«B»	Наступні 25 % студентів
«C»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«E»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. **Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «E».**

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий заліковий контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового залікового контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання залікового контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до

підсумкового залікового контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

За дозволом ректора студент може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового залікового контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є незалежними.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Базова

1. Історія України: нац. підручник/ за ред. В. Качкана – К.: ВСВ «Медицина», 2014.
2. Історія української культури. У п'яти томах. . Т.1-4. К.: Наукова думка, 2012.
3. Лазарович М. В. Історія України: навч. посіб. / М. В. Лазарович. – 3-тє вид., стереотип. – К.: Знання, 2013. – 685 с.
4. Савченко Н.М., Подольський М.К. Історія України: модульний курс. Навчальний посібник. – К.: В-во «Фірма «Інкос»», «Центр навчальної літератури», 2006. – 544 с.
5. Бойко О. Д. Історія України : посібник. – 7-ме вид., допов. – Київ: Видавничий центр "Академія", 2018. – 720 с.

19.2. Допоміжна

1. Шейко В. М. Історія української культури: навч. посіб. / В. М. Шейко, В. Я. Білоцерківський. – 2-ге вид. – К., 2010.
2. Лоза Ю. Історичний Атлас України / Ю. Лоза. – К.: Мапа, 2015. – 320 с.
3. Кармазіна М. С. Між історією і політикою: моногр. / М. С. Кармазіна. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 560 с.
4. Історія України // Навч. посіб. за ред. В. Гарін та ін.. - 2012.
5. Історія України в особах: ХІХ століття. [авт. кол. В.С. Шандра та ін.]. - Київ в Україна, 2015.
6. Історія української культури : навч. посіб. / за ред. О. Ю. Павлової. – 2-ге вид. – К., 2013.
7. Харькова Н. С. Історія України: опорний конспект: повний курс у 49 табл. / Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2018. – 56 с.

19.3 Інформаційні ресурси

1. Посібник «Історія України» — О. Д. Бойко <https://www.phoenicis.com.ua/predmeti-zno/istoriya-ukrajini/item/posibnyk-istoriia-ukrainy-o-d-boiko.html>
2. Історія України - Світлична В.В. <http://westudents.com.ua/knigi/228-storya-ukrani-svtlichna-vv.html>
3. Історія України (електронна бібліотека) <http://www.info-library.com.ua/books-book-76.html>
4. Історія України. Посібник <http://coollib.com/b/285312>
5. Історія України <http://unitest.com/uahist/> <http://uahistory.kiev.ua/>
6. Конспекти тем з Історії України http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/metod_ua/Hist_of_Ukraine.htm

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Мойсей А. А. – завідувач кафедри суспільних наук та українознавства, професор, док. іст. наук.
2. Потапова Л. Б. – старший викладач кафедри суспільних наук та українознавства.